

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Varii modi, quibus augetur gravitas detractationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

imponit augmentum falsum.

34 Tertiò injurè diffamatur, occultum crimen ipsius sine necessitate & causa justa revelando. Quartò, id quod de se est bonum, seu non malum, malâ intentione factum criminando. Quintò & sextò, bonum proximi negando, vel minuendo. Septimò, illud reticendo in circumstantiis, in quibus reticentia significare censetur, quòd proximus tantam non mereatur laudem, vel æstimationem, quanta de ipso habetur. Octavò, frigidè laudando; quòd frequenter faciunt invidi, seu alii, qui ingeniosè detrahere volentes, dum negare non possunt bona quæ proximus habet, & propter quæ in bona est æstimatione, illa quidem, vel eis illis aliqua faterentur, sed tam frigidè, ut satis insinuent, se non judicare proximum mereri tam bonam quæ de ipso habetur æstimationem.

35 Non est tamen detractio, si justa sit ratio non concurrendi ad laudes quæ immeritis dantur, qualis ratio est, dum fama, quam ultra meritum habet persona laudata, nociva est proximo. Et quamvis alia non esset ratio, quàm quòd mentiri non liceat, ratio ista haud dubiè sufficit, ut non teneamur, nec possimus explicitè vel implicitè dicere, proximum reverà mereri laudes quæ ei deferuntur, si reverà non mereatur.

CAPUT V.

Variis modi quibus augetur gravitas detractiois.

36 Primus: detractio eò gravior est, quòd fama magis denigratur, vel ex parte criminis majoris, quòd imponitur, vel ex parte majoris divulgationis, proportionaliter ad majorem numerum eorum, qui præsentibus sunt detractiois, vel ad majorem garrulitatem eorum, ob quam fieri natum est, quòd apud alios magis & magis divulgabitur.

37 Secundus: detractio eò gravior est, quòd magis libera, cumque majori sit advertentia & reflexione.

Tertius: eò est gravior, quòd magis injusta. Propterea enim cæteris paribus longè gravius peccat, qui falsum crimen imponit, quàm qui verum revelat.

38 Quartus: detractio eò est gravior, quòd magis persuasiva. Unde detrahendo, gravius peccat vir, qui multum æstimatur, vel qui probus & sincerus creditur, quàm alius. Ob eandem rationem gravior est detractio hypocritica, qualis exempli gratià est illa, quæ detractor dolenter se referre dicit, quòd refert. De ea S. Bernardus serm. 24. in Cant. ita scribit. *Sunt species pestis hujus, dum alii quidem nudè atque irreverenter, uti in buccam veneris, virus evomunt detractionis; alii autem quodam simulato verecundie fuce, conceptam malitiam, quam retinere non possunt, adumbrare conantur. Videas præmitti alia suspiria, sicque quidam cum gravitate & tarditate, vultu casto, dimissis superciliis, & voce plangente egredi maledictionem, & quidem san-*

Tom. II.

io persuasibilem, quàm creditur, ab his qui audient, corde invito, & magis condolentis affectu, quàm malitiosè proferri. Doleo, inquit, vehementer pro eo, quòd diligo eum satis, & nunquam potui de hac re corrigere eum. Et alius, mihi quidem, ait, bene compertum de illo istud; sed per me nunquam innoisset. At quoniam per alterum patefacta est res, veritatem negare non possum, dolens dico, reverà ita est. Et addit: grande damnum. Nam alius quidem in pluribus valet: ceterum in hac parte, ut verum fateamur, excusari minimè potest.

Ob eandem quoque rationem gravior ex isto capite est detractio, dum detrahens dicit, crimen quidem illud se audivisse, nolle tamen se asseverare ab ipso esse commissum. De quo detractiois modo Dominicus Soto l. 5. q. 5. a. 3. sic habet: *Modus iste infamandi est tanto perniciosior, quanto istator, & minoris estimationis: nempe dum quis quæ audiit refert. Audisti scilicet vicinam tuam amicam acceptare. Id autem, ut ingenium est hominum, statim in aures vicina hujusce verbis insuffurat: hoc aut illud audiit. Ego quidem non credo, sed audita refero. Est profectò ingeniosus, sed pestilens detrahendi modus. Nam quò tu teipsum sanctius justificas, majorem tibi arrogas fidem. Et..... sic fama crevit eundo.*

Quintus modus: eò detractio est gravior, quòd finis ipsius est magis perversus. Ideòque multò gravius peccat revelans crimen ex odio, vel invidia, quàm ex garrulitate. Quia ut S. Thomas ait q. 73. a. 2. *peccata verborum maxime sunt ex intentione dicentis adjudicanda. Detractio autem, secundum suam rationem, ordinatur ad denigrandam famam alicujus. Unde ille per se loquendo detrahit, qui ad hoc de aliquo obloquitur, eo absente, ut famam denigret. Auferre autem alicui famam, valde grave est. Quia inter res temporales videtur fama esse pretiosior, per cujus defectum impediuntur homo a multis bene agendis.... Contingit tamen quandoque, quòd aliquis dicit verba aliqua, per quæ diminuitur fama alicujus, non hoc intendens, sed aliquid aliud. Hoc autem non est detrahere per se & formaliter loquendo, sed solum materialiter, & quasi per accidens. Et si quidem verba, per quæ famam alterius diminuit, proferat aliquis propter aliquod bonum necessarium, debitis circumstantiis observatis, non est peccatum; nec potest dici detractio. Si autem proferat ex animi levitate, absque animò nocendi, absque odii, iræ, vel invidiæ affectu, propter causam aliquam non necessariam, non est peccatum mortale: nisi forte verbum, quòd dicitur, notabiliter famam alicujus ledat, & præcipue in his quæ pertinent ad honestatem vite. Tunc enim lethale peccatum est, ait ibi Sylvius: quia tunc, etsi non expressè, implicitè tamen intendit proximi famam ledere, dum ea verba vult proferre, ex quibus gravis læsio famæ proximi per se nata est sequi. Ad quod potest & debet ad-*

vertere, qui de iis loquitur, quæ tangunt famam proximi; idèque virtualiter & interpretativè advertere censetur, licèt fortè non formaliter.

41 Sed lubet hîc addere memoranda verba Gersonis, uberius ista explicantis in respons. ad qq. quatuor q. I. (to. 4. pag. 355.) ubi sic: *Inquirendum ad quem finem dicitur malum de absentibus, & occurrunt sex fines generales. Primus, quandoque hoc fit ad instructionem presentium & id audientium, ut caveant similia facere. Secundus: quandoque fit ad presentium cautelam, ne scilicet ex ignorantia decipiantur, per malam aliorum societatem, vel famulatum, quos presumunt bonos. Tertius, quandoque etiam fit ad utilitatem absentium, ut videlicet presentes eis referant, pro ipsorum correctione & emendatione. Quartus, quandoque fit ex quadam compassione amabili, ut scilicet seipsum & audientes referens provocet ad orandum instantius pro aliorum peccatis, & eorum conversione. Quintus, quandoque etiam fit ex sola curiositate, & assueta loquacitate, & quadam libidine loquendi de aliis. Sextus, quandoque autem fit ex odio, vel invidia, ac pro diminutione fama aliene, & ex animi indignatione.*

42 Sit ergo prima conclusio: primis quatuor modis potest esse non solum licitum, imò & meritorium, referre mala absentium, dummodo non intendatur principaliter alius finis, quàm aliquis prævotatorum quatuor: & si non misceatur alia intentio fermentata, & sibi ipsi memiens: atque dum benè provideatur, ne sint falsa que dicuntur, aut in malo, ultra quàm in se sunt, per referentem ampliata, aut forsitan sinistrè interpretata: ac etiam quòd non plus noceat salis locutio absentibus, & eorum fama, quàm pro se presentibus, & eorum edificationi. Quoniam pro parvo bono consequendo non est magnum malum committendum, id est magnum damnum inferendum; sed necessaria quædam velut æqualitas, seu compensatio, inter bonum & malum, sive inter damnum & lucrum.

43 Secunda conclusio: malè loqui de absentibus ad solum satisfaciendum propria loquacitati, & libidini loquendi de aliis, etiamsi sit pro sola deductione temporis, & quasi pro solatio, ut sic tempus sine radio transeat, vix aut nunquam excusatur à peccato, & sapius transit in mortale peccatum. Tale enim verbum non solum otiosum, sed & communiter est perniciosum, & multipliciter nocivum, seu damnificativum aliorum in fama...

44 Loqui autem malum de alio directè ex odio & invidia, semper est peccatum. Et (quando notabiliter læditur per hoc aliena fama, & loquens hoc advertit in sua conscientia, aut advertere potest) est gravius peccatum sepius quàm furium, aut quàm foret esus carnis die veneris, vel jejunii Ecclesia magni cujuscumque.

45 Sextus modus: èd gravior est detractio, quòd majora mala ex ea resultant. Et ob hanc

causam longè gravior est detractio de Religiosis, quorum infamia redundat in Communitatem, nec non de Ecclesiasticis, quàm de aliis, & maxime de Ecclesiasticis laborantibus in vinea Domini, v. g. Parochis, Confessariis, Concionatoribus, &c. Unde hæc temporibus, illusio est mirabilis, quæ plures animæ, aliàs timorata, mirum in modum timentes in cæteris detractioem, licitum sibi existimant nescio quæ referre, vel audita credere, vel suspicari, de fide, vel praxi Parochorum suorum, vel istorum illorumque Confessariorum. Horrent audire (inquit perillustri D. Denis, Ecclesie Cathedralis Leodiensis Canonicus-Theologus) ebriosum vel impudicum Ecclesiasticum describi talem qualis est; & nihilominus, absque conscientie remorsu, piissimos quosque infamant, vel libenter audiunt infamari; tamen ea quæ dicunt, vel ab aliis audiunt, omni careant verisimilitudine. Ejusmodi detractioem gravitas tantò major est, quantò majores aliqui fructus spirituales facerent in conversione animarum. Videri potest Lenæus in lib. de piorum persecutionibus, in quo plures exhibet SS. Patres hac de re conquerentes, specialiter cap. 54. ubi refertur ista de Donaristis Augustini querela l. 2. contra Petilian. c. 87. *Judei persecuti sunt carnem ambulantis in terra; vos Evangelium sedentis in celo: quod Evangelium minus passum est severium Regum flammis, quàm vestras patitur linguas. Quia illis incendibus unitas mansit; vobis loquentibus manere non potuit. Quis non videt verba ista nostris optimè quadrare temporibus, contra eos qui nescio quibus calumniis, odiosisque figmentis Moralem Evangelicam impugnant, unitatem discindunt, divisiones in Ecclesia faciunt?*

CAPUT VI.

Casus, in quibus narratio defectuum proximi solum est peccatum veniale, vel nullum.

Primus est dum materia est levis; quæ tamen pensanda non est ex eo præcisè quòd peccatum narratum sit in se leve, sed ex eo quòd, pensatis circumstantiis, leviter, non graviter lædat famam vel honorem proximi. Contingit enim famam ipsius per narrationem peccati levis graviter lædi, & contra per narrationem gravis criminis non lædi graviter. Quia peccatum absolutè leve, respectivè ad certam personam esse potest graviter infamativum, ut si de spectabili puella, vel de Episcopo, probovè Religioso, vel Ecclesiastico, dicas, quòd commiserit levitatem, in se quidem levem, sed quæ ipsi magno vertitur probro, tamen respectivè ad alios vix reputaretur. Istud proinde leve de tali persona narrare, non est leve, sed grave peccatum, utpote graviter diffamativum; & èd gravius, quòd persona sublimior, & majoris est estimatio. Econtra si de quibusdam laxioris vitæ, v. g. Aulicis, juvenibusque lascivis, vel mili-